

Зіноватна І. В.,
канд. юрид. наук, доц. кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

ЩОДО ПЕРЕРАХУНКУ РАНІШЕ ПРИЗНАЧЕНИХ ПЕНСІЙ КОЛИШНІМ ПРАЦІВНИКАМ ОВС

Україну проголошено соціальною, правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною 1 ст. 46 Конституції України передбачено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати

працездатності, у старості та в інших випадках, передбачених законом. В Україні на конституційному рівні гарантовано право громадян на соціальний захист, для забезпечення якого необхідне здійснення комплексу державно-правових заходів, одним із яких є законодавче визначення основ соціального захисту, форм і видів пенсійного забезпечення.

Пенсійне забезпечення окремих категорій громадян регулюється спеціальними законами з урахуванням особливостей умов праці, характеру, складності і значущості виконуваної роботи, ступеня відповідальності, певних обмежень конституційних прав і свобод тощо. Так, пенсійне забезпечення осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ регулюється Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 року № 2262-XII (далі по тексту – Закон № 2262-XII).

Відповідно до ч. 18 ст. 43 Закону № 2262-XII у разі якщо на момент призначення або виплати пенсії відбулася зміна розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення та/або були введені для зазначених категорій осіб нові щомісячні додаткові види грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премії у розмірах, встановлених законодавством, пенсія призначається з урахуванням таких змін та/або нововведень, а призначена пенсія підлягає невідкладному перерахунку.

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення гарантій соціального захисту колишніх працівників органів внутрішніх справ України та членів їхніх сімей» від 23.12.2015 року № 900-VIII статтю 63 Закону № 2262-XII було доповнено частиною третьою такого змісту: «Перерахунок пенсій особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ України (міліції), які мають право на пенсійне забезпечення або одержують пенсію на умовах цього Закону, здійснюється з урахуванням видів грошового забезпечення, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій у розмірах, встановлених законодавством для поліцейських».

За змістом ч. 4 ст. 63 Закону № 2262-XII, усі призначені за цим Законом пенсії підлягають перерахунку у зв'язку зі зміною розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, або у зв'язку із введенням для зазначених категорій

осіб нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій у розмірах, встановлених законодавством. Перерахунок пенсій здійснюється на момент виникнення права на перерахунок пенсій і провадиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, у строки, передбачені ч. 2 ст. 51 цього Закону.

Отже, підставою для проведення перерахунку пенсії є фактична зміна розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців, проведена на підставі рішення суб'єкта владних повноважень, наділеного правом установлювати чи змінювати види грошового забезпечення військовослужбовців.

Згідно з п. 15 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року №580-VIII за колишніми працівниками міліції, у тому числі пенсіонерами, а також членами їхніх сімей, іншими особами зберігаються пільги, компенсації і гарантії, передбачені цим Законом для колишніх поліцейських, членів їхніх сімей, інших осіб.

Таким чином, з моменту набуття чинності Закону №900-VIII, тобто після 29 грудня 2015 року у пенсіонерів з числа колишніх працівників міліції, виникло право на перерахунок пенсії у разі внесення змін до грошового забезпечення поліцейських Національної поліції.

Пунктом 1 постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 року №988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» встановлено, що грошове забезпечення поліцейських складається з посадового окладу, окладу за спеціальним званням, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, які мають постійний характер), премії та одноразових додаткових видів грошового забезпечення. Згідно з п. 3 Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ від 06.04.2016 року №260 до складу грошового забезпечення входять: посадовий оклад; оклад за спеціальним званням; щомісячні додаткові види грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, які мають постійний характер); премії; одноразові додаткові види грошового забезпечення.

13 березня 2015 року Конституційний Суд України дійшов висновку, що додаткові види грошового забезпечення військовослуж-

бовців, які враховуються при перерахунку пенсій, визначаються виключно законами України, а встановлений у положеннях першого речення ч. 3 ст. 63 Закону перелік нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення, який включає надбавки, доплати, підвищення, є вичерпним (рішення КСУ у справі № 4-рп/2015 за конституційним зверненням громадянина Сердюка Вадима Леонідовича щодо офіційного тлумачення положень ч. 3 ст. 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»).

Відповідно до п. 1 Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (далі по тексті – Порядок), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2008 року № 45, перерахунок раніше призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» пенсій проводиться у разі прийняття рішення Кабінетом Міністрів України про зміну розміру хоча б одного з видів грошового забезпечення для відповідних категорій військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за Законом, або у зв'язку із введенням для них нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій у розмірах, установлених законодавством.

Згідно з п. 2 Порядку на підставі вищезазначеного рішення Кабінету Міністрів України Міноборони, МВС, Мінінфраструктури, СБУ, Служба зовнішньої розвідки, ДПС, Управління державної охорони, Адміністрація Держспецзв'язку, Адміністрація Держприкордонслужби, ДПтС, ДСНС повідомляють у п'ятиденний строк Пенсійному фонду України про підстави перерахунку пенсій військовослужбовцям.

Однак, в порушення вищезазначеного Порядку, МВС не повідомляє Пенсійний фонд України про підстави перерахунку пенсій особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ України (міліції), які мають право на пенсійне забезпечення або одержують пенсію на умовах Закону № 2262-ХІІ, чим порушує конституційне право цих осіб на пенсійне забезпечення.

На наш погляд, з метою забезпечення соціальних гарантій працівників правоохоронних органів, необхідно внести зміни до чинного законодавства, якими передбачити, що заява пенсіонера та

додані до неї документи, а також рішення Кабінету Міністрів України про підвищення грошового забезпечення для відповідних категорій осіб є достатньою підставою для вчинення дій, спрямованих на перерахунок раніше призначених пенсій.